

Sygn. akt IV U 737/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2019 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marek Przysucha

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Małgorzata Kłosowicz

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2019 roku w Częstochowie

sprawy T. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania T. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 30 kwietnia 2019 roku Nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala wypłatę emerytury dla ubezpieczonej T. N., ustalonej z pominięciem art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 roku poz. 1270 oraz z 2019 roku poz. 39), w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 roku poczynając od 1 września 2016 roku.

Sygn. akt IV U 737/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 kwietnia 2019 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C., w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 roku, P 20/16 uchylił decyzje z dnia 17 października 2016 roku, 9 listopada 2016 roku i 6 listopada 2017 roku i przyznał T. N. prawo do emerytury poczynając od dnia 1 września 2016 roku, tj. od nabycia uprawnień oraz podjął jej wypłatę poczynając od dnia 1 marca 2019 roku, tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku. Do ustalenia wysokości świadczenia organ rentowy zsumował kwotę składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynoszącą 221.636,69 zł oraz kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego wynoszącą 558.759,44 zł, uzyskany wynik dzieląc następnie przez średnie dalsze trwanie życia wynoszące 223,7 miesiąca, co dało emeryturę w kwocie 3.488,58 zł miesięcznie.

Od powyższej decyzji odwołała się T. N., domagając się jej zmiany, poprzez przyznanie jej prawa do wyrównania świadczenia emerytalnego wraz z odsetkami za 3 lata wstecz, tj. od daty nabycia przez nią uprawnień do tego świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

T. N. urodziła się w dniu (...). Decyzją z dnia 27 marca 2009 roku, nr E (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury, poczynając od dnia 1 marca 2009 roku. Po nabyciu prawa, odwołująca pobierała emeryturę.

W dniu 29 września 2016 roku odwołująca złożyła wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, po rozpoznaniu którego organ rentowy decyzją z dnia 17 października 2016 roku, nr (...) przyznał wnioskodawczyni prawo do żądanego świadczenia, poczynając od dnia 1 września 2016 roku. Obliczając wysokość emerytury organ rentowy zastosował przepis art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i pomniejszył podstawę świadczenia o sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Wypłata powyższego świadczenia została zawieszona, ponieważ było ono mniej korzystne od dotychczas pobieranej przez ubezpieczoną emerytury.

Decyzjami z dnia 9 listopada 2016 roku i 6 listopada 2017 roku organ rentowy przeliczał wysokość emerytury przyznanej odwołującej decyzją z dnia 17 października 2016 roku, przy czym wypłata tego świadczenia cały czas pozostawała zawieszona.

W dniu 12 marca 2019 roku T. N. złożyła wniosek o ponowne obliczenie świadczenia emerytalno-rentowego, zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego.

Rozpoznając powyższy wniosek organ rentowy postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2019 roku wznowił postępowanie zakończone decyzją z dnia 17 października 2016 roku, a następnie wydał zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzję.

(v. akta rentowe)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Ustalony w niniejszej sprawie stan faktyczny jest między stronami niesporny, wobec czego jej rozstrzygnięcie sprowadza się jedynie do dokonania jego prawidłowej oceny prawnej.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2018 roku, poz. 1270 ze zm.) – dalej ustawa emerytalna, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

W myśl art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym w dacie nabycia przez odwołującą prawa do emerytury w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Jeżeli ubezpieczony pobierał emeryturę na podstawie przepisów art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 roku, poz. 674, ze zm.), podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w

wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne (ust. 1b).

Wyrokiem z dnia 6 marca 2019 roku, P 20/16 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 roku, w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w (...) roku kobiet, które przed dniem 1 stycznia 2013 roku nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i umorzył postępowanie w pozostałym zakresie.

W uzasadnieniu powyższego wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, że wprowadzenie przez ustawodawcę z dniem 1 stycznia 2013 roku do ustawy emerytalnej przepisu art. 25 ust. 1b, miało bezpośredni wpływ na prawa kobiet urodzonych w (...) roku, korzystających z wcześniejszej emerytury. Tylko te ubezpieczone, przechodząc na wcześniejszą emeryturę, osiągnęły powszechny wiek emerytalny już po wejściu w życie kwestionowanego art. 25 ust. 1b ustawy o FUS.

Tym samym ich sytuacja prawna w odniesieniu do sposobu obliczenia podstawy emerytury powszechnej została ukształtowana z zastosowaniem tego przepisu.

Zdaniem Trybunału, wprowadzenie do ustawy o FUS mechanizmu potrącania kwot pobranych świadczeń z tytułu wcześniejszej emerytury przy obliczaniu podstawy emerytury powszechnej dla kobiet urodzonych w (...) roku nastąpiło z naruszeniem wynikającej z art. 2 Konstytucji zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa. Ubezpieczone, które zdecydowały się przejść na wcześniejszą emeryturę, nie miały - w momencie podejmowania tej decyzji na podstawie obowiązującego wówczas stanu prawnego - świadomości co do skutków prawnych, jakie może ona wywoływać w sferze ich przyszłych uprawnień z tytułu emerytury powszechnej. Nie mogły przewidzieć, że przejście na emeryturę jeszcze przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, będzie wiązało się z pomniejszeniem zgromadzonego kapitału o pobrane świadczenia. Nie spodziewały się, że fakt wypłacania świadczeń emerytalnych wpłynie na sposób ustalania wysokości świadczenia w ramach emerytury powszechnej. Dodatkowo należy zaznaczyć, że kobiety te przez cztery lata mogły realizować swoje uprawnienia w oparciu o obowiązujący przed 2013 roku stan prawny. Natomiast zasady ustalania wysokości świadczeń emerytalnych, wypłacanych kobietom urodzonym w latach 1949-1952, które przeszły na tych samych warunkach na emeryturę wcześniejszą, pozostały niezmienione.

W ocenie Sądu Okręgowego w świetle powyższego nie ulega wątpliwości, że wprowadzenie przez ustawodawcę z dniem 1 stycznia 2013 roku do ustawy emerytalnej przepisu art. 25 ust. 1b i objęcie zakresem jego zastosowania kobiet urodzonych w roku 1953, pobierających wcześniejsze emerytury, nastąpiło z oczywistym wręcz naruszeniem przepisu art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którym Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Tym samym regulacja ta od samego początku swojego istnienia była niekonstytucyjna i w ogóle nie powinna być przez organy administracyjne, w tym Zakład Ubezpieczeń Społecznych, stosowana. Wynika to wprost z treści przepisu art. 8 ust. 2 Konstytucji, zgodnie z którym jej przepisy stosuje się bezpośrednio, chyba że Konstytucja stanowi inaczej. W sytuacji zatem gdy nowo wprowadzone uregulowanie (art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej) było niezgodne z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, organ rentowy miał obowiązek odmówić jego stosowania i z mocy art. 8 w zw. z art. 2 Konstytucji, stosować przy obliczaniu wysokości emerytur powszechnych urodzonych w (...) roku kobiet, pobierających wcześniejsze emerytury, przepisy dotychczasowe.

Obowiązek bezpośredniego stosowania przez organy administracji publicznej przepisów Konstytucji wprost potwierdził Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 17 listopada 2010 roku, I OSK 1-7/10 (LEX nr 744924), w którym wskazał, że organy administracji stosownie do treści art. 6 k.p.a. działają na podstawie przepisów prawa, zaś art. 8 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje, że jest ona najważniejszym źródłem prawa w Rzeczypospolitej Polskiej i nakazuje stosowanie jej bezpośrednio, o ile Konstytucja nie stanowi inaczej, co oznacza, że organy administracji publicznej związane są bezpośrednio Konstytucją a w konsekwencji mają obowiązek odmówić stosowania przepisów prawa, które stoją w sprzeczności

z ustawą zasadniczą.

Zdaniem Sądu z uwagi na zasadę bezpośredniego stosowania Konstytucji (art.8ust.2 Konstytucji), niekonstytucyjność przepisu istnieje od daty jego uchwalenia a nie od daty orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego derogującego przepis. Pogląd tego rodzaju w pełni akceptuje SN w swoich orzeczeniach. Tytułem przykładu można wskazać na orzeczenie stwierdzające, iż : Akt normatywny uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą nie powinien być stosowany przez sąd w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału (SN postanowienie z 7 grudnia 2000 r. III ZP 27/00).

Należy także wskazać, iż art.190 ust.3 Konstytucji nie może być interpretowany jako zawieszający Konstytucję (jej art.8). Odmienna wykładnia Konstytucji (relacji art.2, art.8 i art.190) oznaczałaby, iż ustawodawca może instrumentalnie wykorzystywać ustawy aby osiągnąć określone korzyści fiskalne i zawieszać obowiązywanie Konstytucji do daty wyroku TK. Taki pogląd jest jednak zaprzeczeniem normatywnego i bezpośredniego skutku Konstytucji (art.8). Jednocześnie po stronie ubezpieczonych powstawałaby ewidentna szkoda w postaci utraty części emerytury jako wynik bezprawia legislacyjnego.

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że organ rentowy w oparciu o treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 roku, P 20/16 zasadnie wznowił postępowanie w sprawie przyznania T. N. prawa do emerytury w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego i ponownie ustalił wysokość tego świadczenia z pominięciem przepisu art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2017 roku. Nieprawidłowo natomiast w ocenie Sądu Okręgowego organ rentowy podjął wypłatę świadczenia w nowej wysokości dopiero od dnia 1 września 2016 roku.

W myśl art. 133 ust. 1 ustawy emerytalnej, w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

- 1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3;
- 2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

W ocenie Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że stosując przy obliczaniu wysokości przyznanego T. N. w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego świadczenia niekonstytucyjny przepis art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, organ rentowy popełnił błąd.

W konsekwencji ponieważ przyznanie ubezpieczonej niższych świadczeń było następstwem błędu organu rentowego, to podwyższone (prawidłowo ustalone) świadczenie powinno jej zostać wypłacone za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, w którym zgłosiła ona wniosek o ponowne obliczenie wysokości emerytury, a więc w realiach niniejszej sprawy od daty nabycia przez nią prawa do emerytury, tj. od dnia 1 września 2016 roku.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. oraz przepisów powołanych w treści niniejszego uzasadnienia, orzekł jak w sentencji wyroku.